

11. Ночь больших перемен? // Одесский вестник. — 1994. — № 103 (656).
12. Объявлены результаты голосования в Одессе // Вечерняя Одесса. — 2010. — № 165–166 (9296–9297).

Анотації

Гончарук Г. И. Украинский фактор — могущественная, перспективная сила.

В статье на конкретных примерах из недалекого прошлого города Одессы показаны возрастающее значение украинского фактора и слабеющая роль шовинизма в жизни города. Пренебрежение украинскими языком, традициями, культурой ведет политиков к катастрофе.

Goncharuk G. I. Ukrainian factor — a mighty and perspective force.

The article deals with specific examples of recent history of Odessa which demonstrate increasing significance of the Ukrainian factor and decreasing role of chauvinism in the life of the city. Neglecting of the Ukrainian language, traditions and culture leads politicians to a catastrophe.

А. В. Кожанов

УЧАСТЬ МИКОЛАЇВСЬКОЇ КРАЙОВОЇ (ОБЛАСНОЇ) ОРГАНІЗАЦІЇ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ У ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ 1998 РОКУ

Ключові слова: Народний Рух України, Миколаївська крайова (обласна) організація НРУ, рухівці, преса, виборча тактика.

Ключевые слова: Народный Рух Украины, Николаевская краевая (областная) организация НРУ, руховцы, пресса, избирательная тактика.

Key words: Narodny Rukh Ukraine, Mykolaivsky regional (oblast) organization of the NRU, rukhists, the press, the election tactics.

Парламентські вибори — це важлива подія в політичному, соціально-економічному, культурному розвитку держави та об'єкт зацікавленень істориків та політологів, що обумовлює актуальність задекларованої теми. Звернемо увагу і на той факт, що політичні сили, які перемогли на виборах 1998 р., повели Україну по новому тернистому шляху ХХІ століття.

Загальні аспекти рухівської проблематики представлені науковим доробком О. Гаряня, В. Ковтуна, Г. Гончарука [1]. Окрім того, над дослідженням історії Народного Руху працює колектив кафедри історії та етнографії України Одеського національного політехнічного університету. На кафедрі вже захищені дисертаційні роботи О. Шановської, Ю. Діденка, О. Мардаренко, С. Овсієнка та Н. Кіндрачук [2].

Парламентські вибори 1998 р. на Миколаївщині висвітлені в роботі миколаївської дослідниці О. Яцунської [3]. В монографії «Николаев от перестройки к независимости» даній темі присвячений окремий розділ [4], в якому авторка об'єктивно розглянула проблему участі у виборчих перегонах Миколаївської крайової організації Народного Руху.

Також О. Полішкарлова у своїй науковій статті спробувала дати роз'яснення політичним смакам миколаївців і відмітила, як передвиборна програма Крайового Руху вплинула на хід результатів виборів 1998 р. до Верховної та місцевих рад [5].

Історики М. Багмет та О. Полішкарлова у тезах доповіді на третій Всеукраїнській науковій конференції «Народний Рух України: місце в історії та політиці» (вересень 1998 р., м. Одеса) зазначили порівняння виборчих тактик Миколаївської крайової організації Руху у 1994 і 1998 рр. [6].

Метою дослідження є об'єктивне висвітлення та аналіз участі Миколаївської крайової організації Народного Руху України у парламентських виборах навесні 1998 р. на основі матеріалів архіву Миколаївської крайової організації Руху та періодичної преси.

Основними невирішеними частинами проблеми є передвиборно-агітаційна тактика Миколаївського Руху та зазначені результати роботи рухівців у ході парламентських виборів 1998 р.

У зверненні, надрукованому в газеті Час/time від 26 березня 1998 р., голова Народного Руху України В. М. Чорновіл повідомив: «За висновками соціологів, в Україні є дві політичні сили, які гарантовано подолають 4-відсотковий бар'єр на виборах 29 березня — це Рух і комуністи». Він також відмітив, що рухівці звернулися до інших політичних партій з пропозицією зняти свої кандидатури на користь Народного Руху, щоб не підсилувати комуністів, однак цей заклик не мав підтримки [7].

На Миколаївщині крайовий Рух, який зазнав поразки на парламентських виборах 1994 р., за 4 роки зміцнів і заявив про себе низкою справ. В області продовжувалося здійснення соціального проекту «Дітям України», в рамках якого шляхом дитячої дипломатії під час Різдвяних та Великодніх свят миколаївські діти відвідували однолітків із західних областей, а влітку разом з батьками приймали у себе нових друзів [8]. При крайовій організації Руху стала виявляти активність молодіжна організація, яка включалась у боротьбу за збереження чистоти річки Південний Буг, проти будівництва Ташлицької ГАЕС та затоплення Олександрівської водойми [9]. Осередки Руху створили своєрідну обласну економічну раду, комітет «Справедливість» та юридичну правову службу. Активісти Руху також виступали ініціаторами відзначення пам'ятних дат в історії українського народу, поліпшення стосунків з релігійними конфесіями та національними меншинами. Було організовано сотні виступів мистецьких колективів у школах, дитячих садках, військових частинах та інших молодіжних колективах. Саме в цей час газета «Український південь» стала переможцем конкурсу Фонду Євразія — «Засоби масової інформації — громадянському суспільству» [10].

Напередодні виборів у казино «Будапешт» міста Миколаєва пройшла прес-конференція голови Миколаївської крайової організації Руху Ю. В. Діденка, під час якої він відмітив, що кандидати від Руху були висунуті по всіх округах до міськради і по більшості округів до облради та райради. Одночасно вперше співголова крайового Руху Анатолій Іванюченко зареєстрований кандидатом на посаду міського голови. Ю. В. Діденко також заявив, що в ході передвиборної кампанії рухівці відмовилися від використання компромату на своїх конкурентів [11].

Ще на VIII Всеукраїнських зборах Народного Руху була прийнята ухвала, в якій наголошувалось, що підсумок виборів до Верховної Ради України є значним здобутком партії і певного успіху досягнуто на виборах до місцевих органів самоврядування. Бо політичні реалії, що виникли після прийняття Закону «Про вибори народних депутатів», на змішаній основі змістили акценти політичної боротьби, піднявши роль партій. Тому була розроблена єдина виборча стратегія і виборчий штаб Руху за-

довго до виборчих баталій. Рухівці провели значну роботу по корекції та зміні іміджу Народного Руху. Миколаївський Рух в цей час продовжував проведення розбудови районних структур, із 28 організацій — 25 були зареєстровані державними органами. Це ще більше сприяло ефективній роботі у ході передвиборної агітації [12].

Варто підкреслити, що всі досягнення та недоліки діяльності Миколаївської крайової організації НРУ у ході виборів висвітлювались у часописі «Український південь». Це видання стало одним із важливих елементів агітаційної кампанії кандидатів у народні депутати, наприклад А. Іванюченка [13].

Чіткий план виборчої кампанії, її дизайн у поєднанні з ефективною дією кандидатів від Руху по мажоритарних округах до Верховної Ради дозволили отримати на Миколаївщині чотирнадцятий результат серед 25 областей. 6,4 % — це кращий на південно-східних теренах, включаючи деякі регіони центральної України. І третій після комуністів та Народно-демократичної партії. Але також такий підсумок на парламентських виборах 1998 р. ще раз підтвердив репутацію Миколаївщини як «червоного регіону» [14].

В області, зважаючи на проведені заходи, результат міг бути значно кращим. Однак на хід результатів вплинули як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. В Україні продовжувала діяти стара владна номенклатура, замість того, щоб за прикладом сусідів — прибалтійських держав довірити владу новим політичним силам, які здатні повести Україну новим тернистим шляхом, вони не відступали від намагання зберегти владу у своїх руках.

Підсумок виборчої кампанії 1998 р. і участі в ній Миколаївського крайового Руху показав, що НРУ — це не галицька партія, як дехто вважає, а загальноукраїнська. 9,4 % — це другий результат після комуністів і зібраний був по всій Україні, а в 21 області більше необхідних 4 %.

В Миколаївському регіоні тільки у 3 районах із 23 не подолано необхідний рубіж, а в містах Вознесенську, Первомайську, Миколаєві та Миколаївському районі зібрано близько 106 голосів за рухівським списком. Підтримані Миколаївським Рухом: О. Настенко по 132-му виборчому округу отримав депутатський мандат, В. Гніденко став мером міста Первомайська.

Крім того, стали депутатами міських рад в Миколаєві — 3 чол., Вознесенську — 5, Первомайську — 1, Южноукраїнську — 1, Очакові — 4. До районних рад від Руху обрано 21 депутата, до селищних рад — 23 депутати, 9 чоловік стали головами сільських рад. Такі успішні результати були отримані ще і при значному засиллі антиукраїнських, антидержавних сил та при активній боротьбі проти рухівських кандидатів [15].

Підсумовуючи вищезазначене, автор даної статті дійшов висновку, що нова розроблена тактика Миколаївської крайової організації Народного Руху України показала достатньо позитивні результати під час передвиборної кампанії 1998 року. Миколаївським рухівцям вдалося задіяти значні резерви для підтримки Народного Руху, розбудували районні відділення, посилюючи організаційну структуру крайового Руху, підкріпивши її новим молодим кадровим потенціалом. Завдяки таким діям, можна відверто заявити про подальшу перспективу та більш вагомні результати на наступних парламентських виборах в Україні.

Джерела та література

1. Гарань О. В. Від створення Руху до багатопартійності / Олексій Васильович Гарань. — К.: Видавництво товариства «Знання» України, 1992. — 48 с. — (Сер. 1 «Час»; № 1); Він же. Убити дракона. З історії Руху та нових партій України / Олексій Гарань. — К.: «Либідь», 1993. — 198 с.; Ковтун В. Історія Народного Руху України / В. Ковтун. — К.: Факт, 1999. — 407 с.; Гончарук Г. І. Народний Рух України. Історія / Григорій Іванович Гончарук. — Одеса: Астропринт, 1997. — 380 с.; іл.
2. Шановська О. А. Діяльність Народного Руху України з розробки національної програми та практичного втілення її в процесі державотворення (1989–1996 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — Одеса, 2003. — 20 с.; Діденко Ю. В. Народний Рух у державотворчих процесах України (1989–2002 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — Миколаїв, 2009. — 19 с.; Овсієнко С. Л. Діяльність Народного Руху України в умовах внутрішньопартійної кризи (1997–2002 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — Одеса, 2003. — 18 с.; Кіндрачук Н. М. Боротьба Народного Руху України за незалежність України: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — Одеса, 2010. — 16 с.
3. Яцунская Е. А. Николаев от перестройки к независимости: историко-политический анализ / Е. А. Яцунская — Николаев: ВАРТ; Шамрай, 2008. — 324 с., 16 с. ил.
4. Там само. — С. 111–128.

5. Полішкарлова О. О. Україна ХХІ століття у передвиборних програмах політичних партій / О. О. Полішкарлова // Наукові праці НаУКМА: Збірник. — Миколаїв, 2000. — Т.5: Історичні науки. — С. 114—117.
6. Багмет М. О., Полішкарлова О. О. Виборча тактика Миколаївської крайової організації Народного Руху України у 1994 і 1998 роках / М. О. Багмет, О. О. Полішкарлова // Народний Рух України: місце в історії та політиці: Матеріали третьої Всеукраїнської наукової конференції (вересень 1998 р.). — Одеса, 1998. — С. 4–5.
7. Звернення голови Народного Руху України до виборців України // Час/time. — 1998. — № 12. — 26 берез. — С. 1.
8. Пассажиры веселого поезда // Южная правда. — 1997. — № 6. — 16 янв. — С. 1.
9. Основні напрямки діяльності Молодіжного Руху на Миколаївщині на 1997 рік // Архів Миколаївської крайової організації Народного Руху України. — Ф. 1 — Оп. 1. — Спр. 1997 р. — Арк. 11.
10. Час/time. — 1997. — № 43. — 30 жовт. — 5 листоп. — С. 4.
11. Вечерний Николаев. — 1998. — № 28. — 10 марта. — С. 1.
12. Стратегічні цілі й виборча тактика Миколаївського Руху у 1998 році // Архів Миколаївської крайової організації Народного Руху України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 1998 р. — Арк. 15.
13. Анатолій Іванюченко — кандидат в депутати Верховної Ради України // Український південь. — 1998. — № 31. — 30 лип. — С. 1.
14. Полішкарлова О. О. Вказ. пр. — С. 115.
15. Перелік виборчих дільниць та загальна кількість виборців і скільки подано голосів за партію Народний Рух України на Миколаївщині // Архів Миколаївської крайової організації Народного Руху України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 1998 р. — Арк. 17–21.

Анотації

Кожанов А. В. Участие Николаевской краевой (областной) организации Народного Руха Украины в парламентских выборах 1998 года.

В статье проанализирован и изучен процесс участия Николаевской краевой организации Народного Руха Украины в парламентских выборах 1998 г. Автор пытался объективно осветить поставленную проблему в данной научной статье, поэтому обратился к неопубликованным архивным документам Николаевской краевой организации НРУ, а также к руховским и региональным газетам.

Kozhanov A. V. The participation of the Mykolaivsky regional (oblast) organization of the Narodny Rukh Ukraine the parliamentary elections of 1998.

The article deals with analysis and study of the process of participation of Mykolayivsky regional branch of the Narodny Rukh Ukraine in parliamentary elections in 1998. Author tried to objectively illuminate the question put in this scientific article, so he refers to unpublished archival records of Mykolayivsky regional branch of Rukh and the rukhsky and regional newspapers.

О. М. Козаченко

ІДЕЙНІ ПОПЕРЕДНИКИ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ НА ОДЕЩИНІ

Ключові слова: *НРУ, незалежність, національна ідея, національно-демократичний рух, «Демократичний союз соціалістів», УГС, ДССП, «Меморіал», «Південна громада».*

Ключевые слова: *НРУ, независимость, национальная идея, национально-демократическое движение, «Демократический союз социалистов», УГС, ДССП, «Мемориал», «Южное общество».*

Key words: *PMU, independence, national idea, national-democratic motion, «Democratic union of socialists», UHU, DUAA, «Memorial», «South society».*

Народний Рух України виник як вияв народної ініціативи за оновлення суспільства. Але виник не спонтанно. Його створенню передували копітка і самовідання праця, звитяжні й тривалі змагання поколінь українських борців. Поширюючи інформацію про порушення прав людини і нації в Україні, вони виховували у співвітчизників почуття громадської, людської й національної гідності, патріотизм, волелюбні прагнення й демократичні перетворення.

Тому мета даної роботи полягає у розгляді діяльності національно-визвольного руху на території одеського регіону, який став однією з передумов виникнення НРУ. Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що зазначена проблематика потребує більш досконалого вивчення, оскільки в кожному регіоні України національно-демократичний рух мав свої особливості.

У контексті наукового дослідження були використані монографії О. Гараня, Г. І. Гончарука [1], документи і матеріали